

væsentlig, saaledes som den forelaa fra Regjeringens Side, idet jeg dog ogsaa skal tage Hensyn til den enkelte Udtalelse, der kunde ramme Udvalgets Forsøg paa at ændre Regjeringens Forslag. Jeg bliver her nødsaget til at forsøge paa at bringe den ærede Landssthingsmands Erindringer og Udsættelser i System, og jeg haaber da, at han vil anerkjende, at jeg ikke tager feil, naar jeg siger, at hans første Udsættelse væsentlig var den, at Regjeringens Forslag, overhovedet skulde have udvidet Begrebet om Fæstepligt og Fæstetvang langt over, hvad der efter den ældre Lovgivnings Regler er den sande Begrænsning. Det skulde være stift ved overhovedet at lægge Fæstepligt paa Gaardparceller; det skulde fremfor Alt være stift derved, at man havde ment, at den ved Omdeling af Fæstetjord fremkomne Parcel, der i og for sig ikke havde et Kvantum Hartkorn af 2 Edr., men ved Sammenlægning vorede til 2 Edr., skulde være fæstepligtig. Dette Sidste kaldte den ærede Landssthingsmand en splinterny Regel. Det er var vistnok den første Klasse af de Erindringer, som den ærede Landssthingsmand fremsatte. Den næste Hovederindring var den, at Regjeringens Forslag giver Loven tilbagevirkende Kraft, og den tredje var den, at man overhovedet ikke maatte og burde indlade sig paa at give Love paa dette Gebet, hvor Alt burde være overgivet, som han sagde, til den fulde Frihed. Jeg skal nu tillade mig at forsøge paa at bevare den ærede Landssthingsmands Udsættelser. Hovedpunktet i hans Foredrag, Glædespunktet deri er naturligvis der, hvor han stræbte med nye Akter og Dokumenter at vise, at den gode gamle Tradition i Regjeringen skulde være den: en i mindre Parceller omdelt Jord er og bliver fæstefri, og Fæstetvangen hviler kun paa den gamle Gaard; Hovedpunktet i hans Foredrag var der, hvor han hævdede Indenrigsministeriets Cirkulære af 28de December 1868, hvortil denne Anskuelse har faaet et saa overordentligt klart Udtryk. Det var hans Standpunkt, og det var unægtelig her med nogen Føite, at han vendte sig til Ordføreren. Det var imod denne Opfattelse af vor Lovgivning, at det ifjor blev min Pligt — jeg gjorde det sandelig ikke med Glæde eller af Lyst til paa nogenfømhelst

Maade at gaa Godseterstanden for nær — at udvikle, hvad jeg antog for at være Landets Lov og Ret i saa Henseende; her er altsaa unægtelig en Art personlig Mellemværende mellem den ærede Landssthingsmand og mig, her er det brændende literære Punkt. Da der ikke af det ærede Medlem er stillet Ændringsforslag til Lovforslaget i denne Henseende, vilde det maasse synes rigtigst nu at lade denne Feide blive liggende, og hvis den skulde udkæmpes, da lade dette foregaa udenfor Salen; men Spørgsmaalet er blevet reist saa stærkt, at det er tilgiveligt og — hvad jeg haaber, at det høie Thing vil anerkjende — nødvendigt for Ordføreren at give Tilsvaret. Det høie Thing vil naturligvis ikke have glemt Indenrigsministeriets Cirkulære af 28de December 1868, som jeg havde den Forpligtelse ifjor at fremdrage. Det vil erindres, at det i samme er udtalt, at under Fæstetvang høre ikke mindre Parceller af udstykkede Bøndergaarde, af hvilke der bliver en Hovedparcel tilbage, og det uden Hensyn til disse mindre Parcellers Størrelse. Dette er det One, og det Andet er, at Fæstepligten ikke heller hviler paa saadanne Parceller, naar de ved Sammenlægning vore op til større Jordbrug. Det er Indholdet af Cirkulæret. Det var imod denne Anskuelse, at jeg ifjor tog til Gjenmæle, og Tvisten mellem den ærede Landssthingsmand og mig vil ikke endes derhen, at vi blive enige, det forudsiger jeg; men heldigvis, Andre komme til at afgjøre den. Set vil jeg imidlertid gøre den ærede Landssthingsmand opmærksom paa, og det er, at den Theori, som han tillægger mig, har gjort mægtige Fremskridt siden ifjor; thi for det Første gaar hele Flertallets Anskuelse i den Retning, saaledes som det er udtalt i Betænkningen, og det ærede Mindretal deler denne, eller har i det Mindste ment, at den Theori, der udvikles i Cirkulæret af 1868, kan føre Misbrug med sig — hvad, jeg tror, at endog

Rettelse.

Sp. 1632, Lin. 7 og 8 f. n.: „at en Bonde paa en Fæstegaard kaldes Fier“, læs: „at en Fæstegaard benævnes Eiendom“.